

INTRATA

Innføring i punktskriftnoter

Del 1

Gunleik Bergrud

Huseby kompetansesenter

INTRATA

Innføring i punktskriftnoter
Del 1

Gunleik Bergrud
Huseby kompetansesenter

STATPED SKRIFTSERIE NR 74

© Huseby kompetansesenter, Oslo 2009

ISSN 1503-271X

ISBN 978-82-7740-683-1

Forsidefoto: Ole Bjørn Lier

Se www.statped.no/bibliotek/skriftserie for flere utgivelser i Statped skriftserie.

INNHold

INNLEDNING	7
Hvem boka er beregnet for	7
Nødvendige forkunnskaper	7
Hvordan bruke boka	8
INTRATA	9
Brailles notesystem	9
Forøvelser	9
Øvelser med notetegnene c, d og h	10
Øvelser med oktavtegn	11
Øvelser med noten e	13
Øvelser med noten a	14
Øvelser med noten f	16
Øvelser med noten g	18
Øvelse med håndbytte	19
Øvelse med 8-deler	20
Øvelser med bindebue	23
Øvelser med 4-deler	25
Øvelser med forskjellige taktarter	27
Øvelser med halvnoter	30
Fortegn - Kryss	32
Øvelser med kryss for f	32
Øvelser med kryss for c	33
Fortegn - Be	34
Øvelser med be for h	34
Punktert note	36
Øvelser med punkterte noter	37
Oktavtegnregler	37
Øvelser med oktavtegn	38
Sluttegn - "dobbelstrek"	38
Øvelser med 6/8-dels takt	39
Bindepunkt	39
Øvelser med kryss for g	40
Øvelser med faste fortegn	41
Øvelser med flere oktavtegn	42
Øvelser med 2/2- og 3/2-dels takt	43
Øvelser med helnoter	44
Oppløsningstegn - kvadrat	45
Øvelser med oppløsningstegn	46
Korte noteverdier	46
Øvelser med 16-deler	47
Gruppering av 16-deler	48
Øvelser med 16-delsgrupper	48
Forenklinger	49
Øvelser med punktert rytme	57
Ordtegn	58
Øvelser med DC - da capo	58
Øvelser med foredragstegn	60
Melodi med tekst	69

Øvelser med tekst og melodi	69
Besifring	78
Øvelser med notebesifring.....	78
Øvelser med bokstavbesifring	87

INNLEDNING

Louis Braille utviklet ikke bare et punktskriftsystem med bokstaver, skilletegn, tall og matematiske tegn, men også et notesystem i punktskrift. Dette notesystemet skiller seg fra "vanlige noter" (noter i svartskrift) ved at en ikke kan lese dem "relativt", men må lese dem "absolutt". Det vil si at en ikke kan se et grafisk bilde av en noterekke, men må lese note for note.

Punktskriftnoter er et internasjonalt språk på linje med svartskriftnoter. Notetegn og andre symboler er like over hele verden. Punktskriftnoter kan imidlertid ha flere mulige oppstillinger; dette gjelder særlig i musikk for klaver eller orgel. I franske noter står et avsnitt for høyre hånd (noen takter) etterfulgt av samme avsnitt for venstre hånd. Dette systemet brukes i store deler av Europa. I Storbritannia skriver de "takt for takt" - først venstre hånd etterfulgt av samme takt i høyre hånd. I USA har de en oppstilling som minner om svartskriftnoter - høyre hånd på én linje og venstre håndnotene på linja rett under. I Norge nyttet vi tidligere det britiske systemet - takt for takt. Nå foretrekker vi i en viss grad det amerikanske systemet - "høyre over venstre".

Hvem boka er beregnet for

Denne boka kan brukes av alle som vil lære punktskriftnoter. Boka har to utgaver - en punktskriftutgave og en svartskriftutgave. Disse utgavene er identiske, men bruksområdet er litt forskjellig. Eksempelene og forklaringene er i hovedsak beregnet på musikkklærere som vil lære punktskriftnoter, men kan også brukes i noteopplæring for punktskriftbrukere. Boka egner seg ikke til selvstudium for en som ikke kan noter fra før. Det er nødvendig å ha undervisning av en musikk lærer som kan kontrollere at øvelsene blir riktig spilt og som kan gi generell opplæring i noter.

Seende som vil lære punktskriftnoter kan til en viss grad bruke denne boka til selvstudium; øvelsene kan da passe som skriveøvelser. Ved å skrive alle eksemplene i svartskriftnoter, vil en få god trening i å identifisere og gjengi notene. Musikk lærere som underviser punktskriftbrukere, kan også i sin undervisning bruke progresjonen og øvelsene i denne boka.

Nødvendige forkunnskaper

For å lære punktskriftnoter er det nødvendig å ha bestemte forkunnskaper. Symbolene i punktskriftnoter er identiske med symboler som brukes f.eks. i tekst. Hvis en ikke kan bokstaver, skilletegn og tall godt nok, vil det være lett å blande disse symbolene sammen, og det vil bli vanskelig å lære notetegnene.

For å ha nytte og glede av denne boka, må en altså på forhånd være helt sikker i å lese og skrive bokstaver, skilletegn og tall. Det er også nødvendig å kjenne viktige former for oppstilling - som for eksempel overskrifter, avsnitt, hengemarg. Det er

også en fordel å være godt kjent med punktenes plassering i en celle, slik at en lett kan identifisere nye tegn.

Hvordan bruke boka

Denne boka har en bestemt progresjon; det er derfor meningen at den skal gjennomgås fortløpende. Det er viktig å ikke gå fortere fram enn at en virkelig **kan** det som er gjennomgått. Den som allerede kan en del noter i punktskrift, kan nøye seg med å gå rett til aktuelle avsnitt.

Seende som vil lære punktskriftnoter bør skrive alle øvelsene med svartskriftnoter. Punktskriftbrukere som vil lære noter bør spille øvelsene. De fleste eksemplene er skrevet med tanke på tangentinstrument, men de kan også synges eller spilles på andre instrumenter.

Denne boka er ingen pianoskole. Den som vil lære å spille piano må derfor i tillegg spille etter gehør og nytte aktuelle pianoskoler. Det er opp til musikk læreren å velge metode, men vi anbefaler en god del gehørspill før eleven begynner med noter. Da vil eleven ha en viss teknisk ferdighet og være kjent på instrumentet før han/hun begynner med noter. Dersom en øvelse er for vanskelig i forhold til elevens spilleferdigheter, kan læreren spille øvelsen, for å vise hvordan den høres ut.

På samme måte kan denne boka brukes parallelt med skoler for andre instrumenter eller sang. Noen instrumenter har egne øvelser. De første øvelsene kan synges eller spilles på ulike instrumenter. Her er hensikten å lære notenavn og rytme.

Parallelt med denne boka bør blinde som skal lære punktskriftnoter også trene på å skrive noter. Aller helst bør musikk læreren lage små melodier tilsvarende melodiene i denne boka. Eleven kan lære å spille/synge melodien etter gehør for deretter å skrive ned notene. En kan også bruke melodier som eleven kan, eller andre eksisterende melodier, som eleven lærer og deretter skriver notene.

INTRATA

Tittelen er valgt for å vise at denne boka er en "inntreden" i punktskriftnoter – fra første note og til en er i stand til å anvende eksisterende oppslagsbøker i punktskriftnoter. Ved hjelp av disse vil en da kunne bruke noter for sitt instrument.

Øvelsene er originalt skrevet for denne boka. Med hensikt er melodiene lagt tett opp til et kjent tonespråk med tradisjonelle melodiske vendinger og harmoniske progresjoner. I flere tilfeller ligger melodiene, eller deler av melodiene, tett opp til andre eksisterende melodier. Meningen er at øvelsene skal gi en god innføring i tradisjonelle melodivendinger, samtidig med at en lærer notesystemet. Når flere av melodiene kan beskyldes for å være plagiat, så stemmer det godt med forutsetningen. Svært mange stilarter og genre er ikke representert i denne boka. En finner heller ikke avanserte harmoniprogresjoner eller melodier ut over det strengt tonale. Øvelsene består av et så enkelt notebilde som mulig. Derfor er for eksempel foredragstegn bare tatt med i øvelser der foretegnene skal læres.

Brailles notesystem

Notetegnene skrives ved hjelp av punkter fra øvre kvadrat i cellen - punktene 1, 2, 4, 5. Et notetegn må ha minst ett punkt fra venstre og høyre søyle, og det må ha minst ett punkt fra hver av de øverste linjene i en celle. Det betyr at bokstavene a, b og c **ikke** kan være notetegn. Noteverdiene markeres ved hjelp av punktene 3 og 6. Pausene markeres med bokstavene x v u m - tegn som ikke kan være noter. Fortegn (kryss, be og oppløsningstegn) står foran noten; det samme gjelder tegn for staccato, tenuto, markato osv.

Fordi det ikke er linjesystem og nøkler i punktskriftnoter, må vi angi i hvilken oktav noten hører hjemme. Vi har derfor oktavtegn for hver enkelt oktav. Oktavtegnene skal stå umiddelbart foran noten og er ulike kombinasjoner av punktene 4, 5, 6.

Forøvelser

Les og skriv tallene

Les så og skriv

Så leser og skriver du - uten talltegn

Du har nå skrevet en tonerekke fra c-h. Inntil du kan notene så godt at du tenker noter direkte, må du tenke tall:

c 4	⋮	g 8	⋮
d 5	⋮	a 9	⋮
e 6	⋮	h 0	⋮
f 7	⋮		

Tenk tall selv om ikke talltegnet er med!

Øvelser med notetegnene c, d og h

⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ (4540 4)

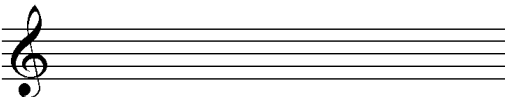
⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ (4455 404)

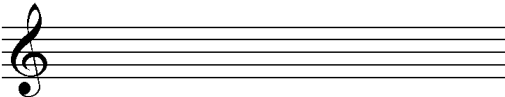
⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ (4545 404)

⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ (4554 004)

⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ ⋮ (4045 404)

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠ (4040 454)

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠ (4046 6540 4)

Øvelser med oktavtegn

Siden det ikke er noe linjesystem i punktskriftnoter, må det stå oktavtegn foran, for å vite i hvilken oktav vi skal spille. Oktavtegnet skal alltid stå tett inntil noten. Her setter vi oktavtegnet bare foran den første noten. Oktavtegn for enstrøken oktav er punkt 5 :

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠ (4540 554)

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠ (4044 504)

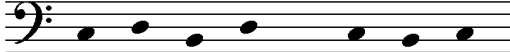
⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠ (4544 404)

Tegnet for lille oktav er punktene 4,5,6. I de følgende øvelsene er det bare oktavtegnet som skiller dem fra hverandre. Disse øvelsene kan du spille med én hånd, først øverste linje og så neste linje. Men du kan også spille begge linjer samtidig - med to hender.

♫ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ (4505 404)

♮ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ (4505 404)

♫ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ (4055 404)

♫ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ (4055 404)

♫ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ (4554 404)

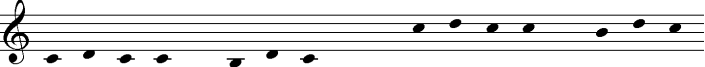

♮ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ (4554 404)

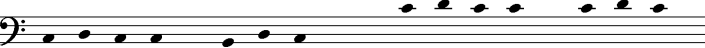

Tegnet for tostrøken oktav er punkt 4,6. Her også er melodien den samme, men den spilles i forskjellige oktaver.

♫ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ (4544 054)

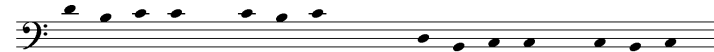
♮ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ ⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨⠠⠨ (4544 054)

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ (5044 404)

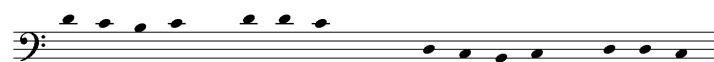
⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ (5044 404)

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ (5404 554)

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ (5404 554)

Øvelser med noten e

Til å begynne med kan du tenke at noten e er som et 6-tall - uten talltegn. Det blir greit å huske at cde tilsvarer 456.

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠

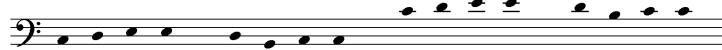
⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠

Øvelser med noten a

Her kan du også tenke tall: A er et 9-tall uten talltegn. Tenk sammenhengen a, h og c som blir 9, 0 og 4 - uten talltegn. Spill gjerne øvelsene først med én hånd og deretter med begge hender.

Braille notation for the first system, consisting of two staves (treble and bass clef) with musical notation and corresponding Braille characters above each staff.

Braille notation for the second system, consisting of two staves (treble and bass clef) with musical notation and corresponding Braille characters above each staff.

Braille notation for the third system, consisting of two staves (treble and bass clef) with musical notation and corresponding Braille characters above each staff.

Braille notation for the fourth system, consisting of two staves (treble and bass clef) with musical notation and corresponding Braille characters above each staff.

Øvelser med noten f

Tenk fremdeles tall. F blir et 7-tall uten talltegn. En tonerekke fra c og opp til f blir da: 4567 - cdef. Nå kan du spille øvelsene først med én hånd for seg og deretter sammen.

Braille notation for the first system, consisting of four groups of six dots each, followed by a treble clef and a musical staff with a sequence of notes.

Braille notation for the second system, consisting of four groups of six dots each, followed by a bass clef and a musical staff with a sequence of notes.

Braille notation for the third system, consisting of four groups of six dots each, followed by a treble clef and a musical staff with a sequence of notes.

Braille notation for the fourth system, consisting of four groups of six dots each, followed by a treble clef and a musical staff with a sequence of notes.

Braille notation for the fifth system, consisting of four groups of six dots each, followed by a treble clef and a musical staff with a sequence of notes.

Braille notation for the sixth system, consisting of four groups of six dots each, followed by a bass clef and a musical staff with a sequence of notes.

Braille notation for the seventh system, consisting of four groups of six dots each, followed by a treble clef and a musical staff with a sequence of notes.

Braille notation for the eighth system, consisting of four groups of six dots each, followed by a bass clef and a musical staff with a sequence of notes.

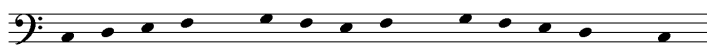
Øvelser med noten g

Når du har lært noten g, kan du alle notene - det er bare 7 forskjellige noter i en skala. Du kan fremdeles tenke tall - g er 8-tall uten talltegn. Notene g som en forlengelse av tonerekken c d e f g (45678) eller i forkant av tonerække g a h c (8904).

Braille notation for notes: c, d, e, f, g, a, b, c

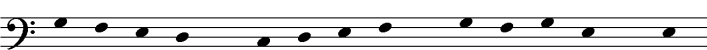
Braille notation for notes: c, d, e, f, g, a, b, c

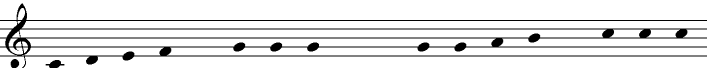
Braille notation for notes: c, d, e, f, g, a, b, c

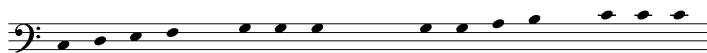
Braille notation for notes: c, d, e, f, g, a, b, c

Braille notation for notes: c, d, e, f, g, a, b, c

Braille notation for notes: c, d, e, f, g, a, b, c

Braille notation for notes: c, d, e, f, g, a, b, c

Braille notation for notes: c, d, e, f, g, a, b, c

Øvelse med håndbytte

De neste tre melodierne kan du spille ved å veksle mellom høyre og venstre hånd - f.eks. fire toner i hver hånd.

Two lines of Braille notation are positioned above a single staff of music with a bass clef. The first line contains five groups of Braille, and the second line contains three groups. The music below consists of a sequence of eighth notes on a single staff.

Two lines of Braille notation are positioned above a single staff of music with a treble clef. The first line contains five groups of Braille, and the second line contains three groups. The music below consists of a sequence of eighth notes on a single staff.

Øvelse med 8-deler

Til nå har vi brukt nøytrale notetegn, uten å angi noteverdiene. I punktskrift er nøytrale notetegn identiske med 8-delsnoter. I disse eksemplene tenker vi oss 2-firedelstakt; hver takt må ha 4 8-deler - enten note eller pause. Symbolet for 8-delspause er i punktskrift x.

I punktskriftnoter markeres taktstrek med et mellomrom.

Spill disse eksemplene - først med én hånd, så med to hender samtidig.

Two lines of Braille notation are positioned above a grand staff of music. The first line contains five groups of Braille, and the second line contains three groups. The music below is written for piano and consists of two staves (treble and bass clef) with eighth notes and rests.

Braille notation for the first system, consisting of four lines of Braille characters.

Musical notation for the first system, consisting of a grand staff with treble and bass clefs. The melody is in the treble clef, and the accompaniment is in the bass clef. The music is in 4/4 time and features a sequence of eighth and quarter notes.

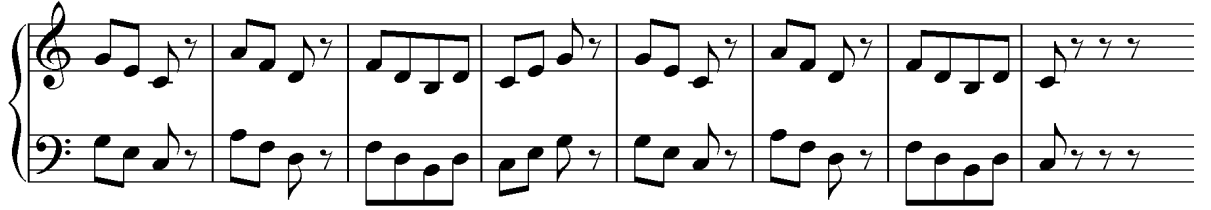
Braille notation for the second system, consisting of four lines of Braille characters.

Musical notation for the second system, consisting of a grand staff with treble and bass clefs. The melody is in the treble clef, and the accompaniment is in the bass clef. The music is in 4/4 time and features a sequence of eighth and quarter notes.

Braille notation for the third system, consisting of four lines of Braille characters.

Musical notation for the third system, consisting of a grand staff with treble and bass clefs. The melody is in the treble clef, and the accompaniment is in the bass clef. The music is in 4/4 time and features a sequence of eighth and quarter notes.

Braille musical notation for the first system, consisting of four lines of dots.

Musical notation for the first system, showing a piano accompaniment with treble and bass staves.

Braille musical notation for the second system, consisting of four lines of dots.

Musical notation for the second system, showing a piano accompaniment with treble and bass staves.

Braille musical notation for the third system, consisting of four lines of dots.

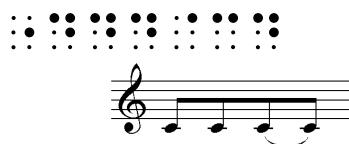
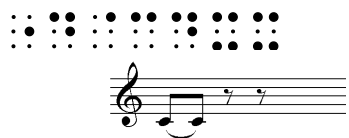

Musical notation for the third system, showing a piano accompaniment with treble and bass staves.

Øvelser med bindebue

Bindebue i punktskriftnoter krever to celler - punkt 4 i den første og 1,4 i den andre. Det skal ikke være mellomrom mellom noten og bindebuen. Etter en bindebue skal det være mellomrom **bare** hvis den kommer til slutt i en takt.

⠠⠠⠠⠠ = Bindebue

Spill disse øvelsene, først med én hånd og deretter med begge hender samtidig.

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

A piano exercise consisting of two staves (treble and bass clef) with eight measures. The exercise features slurs over groups of notes in both hands. Above the Braille notation are six groups of sixteen Braille characters each, representing the notation for the exercise.

Braille notation for the first system, consisting of three lines of Braille and a musical score with a treble and bass clef.

Braille notation for the second system, consisting of five lines of Braille and a musical score with a treble and bass clef.

Braille notation for the third system, consisting of five lines of Braille and a musical score with a treble and bass clef.

Øvelser med 4-deler

I stedet for to 8-deler med bindebue mellom, kan vi ha én 4-delsnote. 4-delsnoter markeres med punkt 6 - altså punkt 6 i samme celle som grunntegnet:

Grunntegn: ⠠⠠ ⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠

4-deler: ⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

På samme måte skriver vi 4-dels pause i stedet for to 8-dels pauser. Symbolet for 4-dels pause er v. De siste eksemplene kan da skrives slik:

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

Braille musical notation for the first system, consisting of two staves of Braille characters.

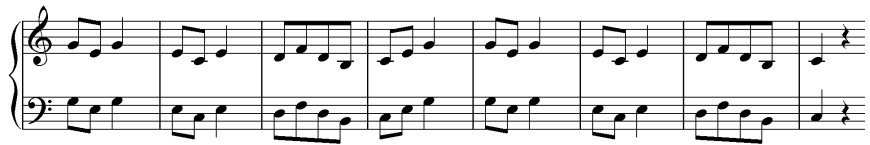
Musical notation for the first system, showing a treble and bass clef staff with notes and rests.

Braille musical notation for the second system, consisting of two staves of Braille characters.

Musical notation for the second system, showing a treble and bass clef staff with notes and rests.

Braille musical notation for the third system, consisting of two staves of Braille characters.

Musical notation for the third system, showing a treble and bass clef staff with notes and rests.

Braille musical notation for the fourth system, consisting of two staves of Braille characters.

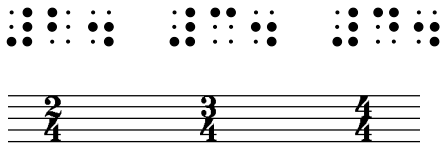
Braille notation for the first exercise, consisting of four lines of musical notation.

Braille notation for the second exercise, consisting of four lines of musical notation.

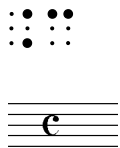
Braille notation for the third exercise, consisting of two lines of musical notation.

Øvelser med forskjellige taktarter

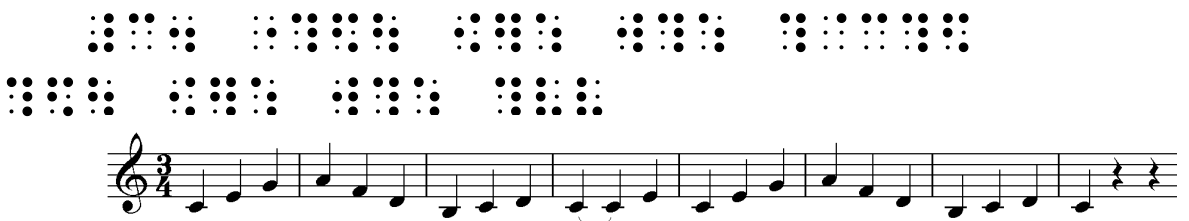
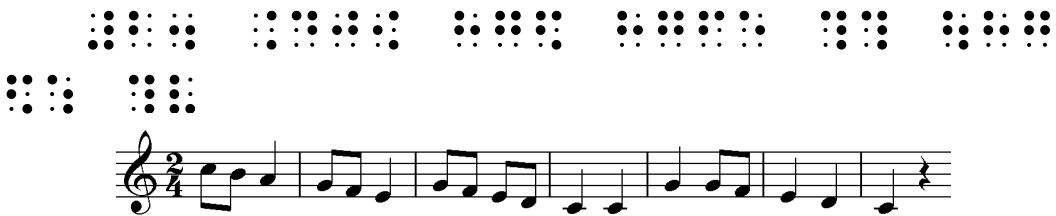
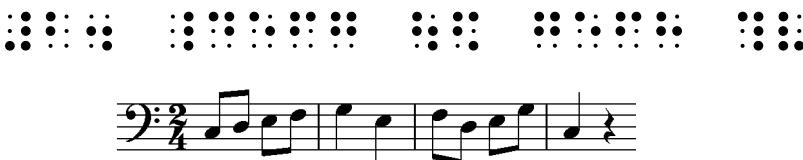
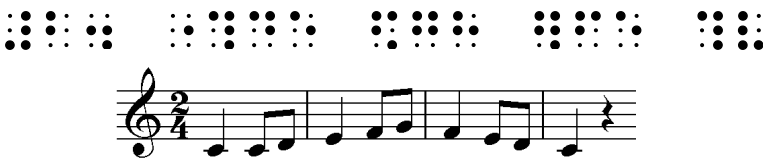
I punktskrift skrives taktarter på samme måte som i svartskrift; antall verdier står øverst tallet for noteverdiene er nedflyttet:

Symbolet for 4-firedels takt var opprinnelig en halvsirkel. Etter hvert ble den notert med stor C. Tegnet for stor bokstav i fransk punktskrift er punkt 4,6. I noter skrives det slik:

Taktarten kan plasseres som en overskrift - på linja over notene - eller den kan stå foran notene. Dette gjelder særlig i korte melodier eller korte eksempler.

Braille notation for the first system, consisting of two lines of Braille above a single-line musical staff in 3/4 time.

Braille notation for the second system, consisting of two lines of Braille above a single-line musical staff in 3/4 time.

Braille notation for the third system, consisting of three lines of Braille above two staves in 3/4 time, the top staff being a treble clef and the bottom a bass clef.

Braille notation for the fourth system, consisting of three lines of Braille above a single-line musical staff in 4/4 time.

Braille notation for the fifth system, consisting of two lines of Braille above a single-line musical staff in 4/4 time.

Øvelser med halvnoter

I stedet for to 4-deler med bindebue mellom, kan vi ha én halvnote. Halvnoter markeres med punkt 3 - altså punkt 3 i samme celle som grunntegnet:

Symbolet for pause med halvnoteverdi er u. De siste øvelsene kan også skrives slik:

Legg merke til at det er nytt oktavtegn når melodien beveger seg fra lille g til enstrøken c. Selv om dette bare er en kvart, må det nytt oktavtegn, for melodien hopper opp til nytt oktavfelt - enstrøken oktav begynner på c.

Braille notation for the first musical example, consisting of two lines of Braille above a single musical staff.

Braille notation for the second musical example, consisting of two lines of Braille above two musical staves.

Fortegn - Kryss

Tegnet for kryss består av punktene 1,4,6 og skal stå umiddelbart foran noten. Dersom det står oktavtegn foran noten, må dette stå etter fortegnet.

⠠ = #

Braille notation for the sharp sign example, showing four Braille symbols above a musical staff with notes marked with sharp signs.

Øvelser med kryss for f

Med kryss for f får vi øvelser i G-dur. Hvis du spiller på et klaviaturinstrument, kan du veksle mellom å bruke venstre og høyre hånd.

Braille notation for the exercise, consisting of two lines of Braille above a musical staff.

Her ser vi igjen at det er nytt oktavtegn når melodien springer en kvart opp til nytt oktavfelt - enstrøken g til tostrøken c.

Øvelser med kryss for c

Ved å bruke kryss for c kan vi ha melodier i d-moll. Har vi kryss både for f og c, får vi melodier i D-dur.

Braille notation for a musical staff in C major, 4/4 time. The staff contains a sequence of notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6. The Braille notation above the staff uses various octaves to represent these notes, with some notes having multiple dots to indicate specific fingerings or positions.

Braille notation for a musical staff in D major, 4/4 time. The staff contains a sequence of notes: D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F#5, G5, A5, B5, C6. The Braille notation above the staff uses various octaves and includes a sharp sign (#) for F# and C#.

Her ser vi også at det står nytt oktavtegn når melodien springer en kvart fra eller til et nytt oktavfelt - lille a til enstrøken d og tostrøken d til enstrøken a. Kvartsprang innen samme oktav krever derimot ikke nytt oktavtegn.

Fortegn - Be

Tegnet for be består av punktene 1,2,6 og skal stå umiddelbart foran noten. Dersom det står oktavtegn foran noten, må dette stå etter fortegnet (").

Braille notation for the note Bb. It shows the Braille symbol for Bb (dots 1, 2, 6 followed by a flat sign) and a musical staff with a treble clef and a Bb note on the second line.

Øvelser med be for h

I melodier som går i d-moll eller F-dur trenger vi b for h.

Braille notation for a musical staff in D minor, 4/4 time. The staff contains a sequence of notes: D4, E4, F4, G4, A4, Bb4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, Bb5, C6. The Braille notation above the staff uses various octaves and includes a flat sign (b) for Bb and Cb.

Braille notation for the first system, consisting of two lines of Braille above a single line of musical notation in 3/4 time.

Braille notation for the second system, consisting of two lines of Braille above a single line of musical notation in 3/4 time.

Braille notation for the third system, consisting of three lines of Braille above a single line of musical notation in 4/4 time.

Braille notation for the fourth system, consisting of two lines of Braille above a single line of musical notation in 4/4 time.

Braille notation for the fifth system, consisting of three lines of Braille above two lines of musical notation in common time.

Braille notation for a musical phrase in 4/4 time. The notation consists of three lines of Braille above two staves of musical notation. The first staff contains a melody starting with a quarter note, followed by eighth notes, and ending with a quarter note. The second staff contains a bass line with eighth notes and a quarter note.

Braille notation for a musical phrase in 4/4 time. The notation consists of three lines of Braille above two staves of musical notation. The first staff contains a melody with eighth notes and quarter notes. The second staff contains a bass line with eighth notes and quarter notes.

Braille notation for a musical phrase in 3/4 time. The notation consists of two lines of Braille above a single staff of musical notation. The melody consists of quarter notes and eighth notes.

Punkttert note

I stedet for å bruke bindebue mellom halvnote og firedelsnote kan vi sette punktum etter halvnoten - verdien forlenges med 1/4. Det samme gjelder med 4-delsnote og 8-delsnote. En punkttert 4-del er like lang som tre 8-delsnoter.

Diagram illustrating the concept of a dotted note. It shows four examples of musical notation on a staff, each with its corresponding Braille notation above it. The first example shows a dotted half note (half note with a dot) and its Braille notation. The second example shows a dotted quarter note (quarter note with a dot) and its Braille notation. The third example shows a dotted eighth note (eighth note with a dot) and its Braille notation. The fourth example shows a dotted sixteenth note (sixteenth note with a dot) and its Braille notation.

Øvelser med punkterte noter

En punktert note har to funksjoner - den fyller ut en takt del og den kan gi punktert rytme. For at den skal gi punktert rytme, må den etterfølges av en kortere note.

Oktavtegnregler

Vi kan egentlig greie oss med én regel: Når melodien går over til nytt oktavfelt, må det være oktavtegn - unntaket er ters og sekund.

Legg merke til oktavtegnene her: Når melodien springer fra enstrøken fiss til tostrøken c, må det stå oktavtegn. Et septimsprang fra enstrøken d til tostrøken c krever selvsagt oktavtegn; det samme gjelder sekstspranget fra enstrøken e til tostrøken c.

Her gjelder følgende regel: Ved sekstsprang eller mer, opp eller ned, **må** det være oktavtegn. Denne regelen er i samsvar med følgende regel: Når melodien beveger seg trinn eller ters, opp eller ned, skal det **ikke** være oktavtegn.

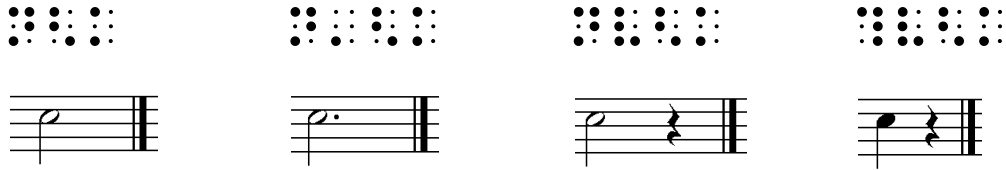
Ved kvart- og kvintsprang er det bestemte betingelser, avhengig av om begge tonene befinner seg innen samme oktav eller ikke. Her er regelen: Når melodien beveger seg en kvart eller kvint, opp eller ned, skal det være oktavtegn når de to tonene står i forskjellige oktavfelt. Det betyr at det **ikke** skal være oktavtegn når de to tonene er i samme oktav.

Øvelser med oktavtegn

Sluttegn - "dobbelstrek"

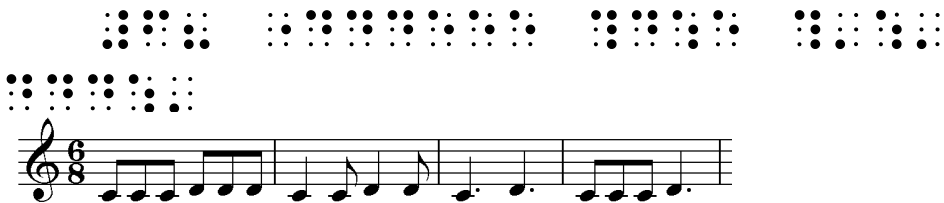
I punktskriftnoter brukes sluttegn - "dobbelstrek" på samme måte som i svartskriftnoter. Tegnet for dobbelstrek krever to celler - 126 i den ene cella og 13 i neste. Sluttegn kommer umiddelbart etter notene - ikke mellomrom.

⠠⠠⠠⠠ = Dobbelstrek

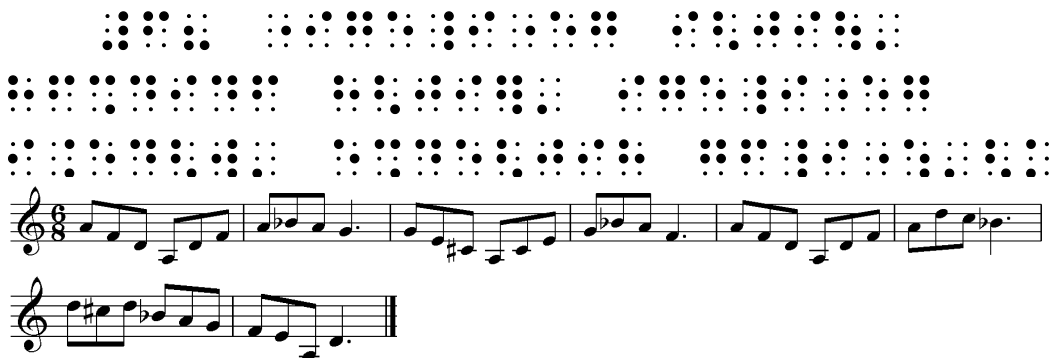
Øvelser med 6/8-dels takt

I 6/8-dels takt kan pulsen følge 8-delene. I hurtig tempo kan imidlertid takten deles på to pulsslag, med tre 8-deler i hvert. Det vil si at hvert pulsslag har verdi av 4-del punktert.

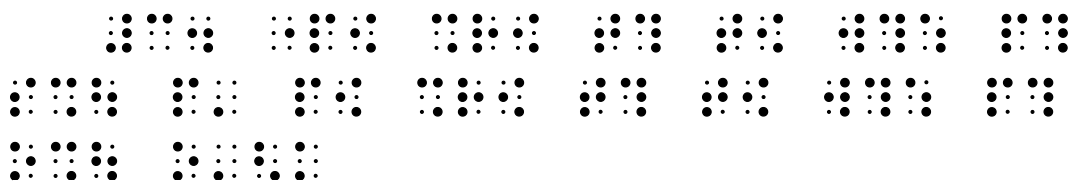
Bindepunkt

For å utnytte plassen best mulig, kan vi dele en takt på to linjer. Da står det punkt 5 helt til slutt på den første linje. Dette tegnet, som vi kaller "bindepunkt", viser at takten ikke er slutt, men fortsetter på neste linje. Her kan ikke punkt 5 oppfattes som tegn for enstrøken oktav, fordi et oktavtegn kan **aldri** stå til slutt på en linje.

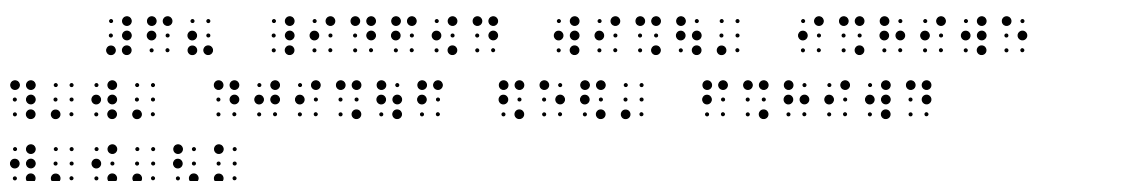

Øvelser med kryss for g

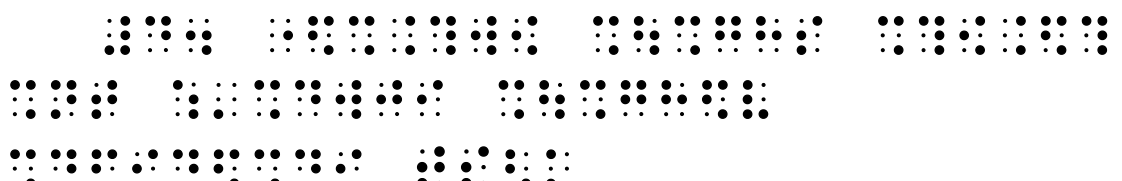
Med kryss for g kan vi spille i a-moll. Hvis vi i tillegg beholder kryss for f og c, blir tonearten A-dur. Her støter du også på nye taktarter.

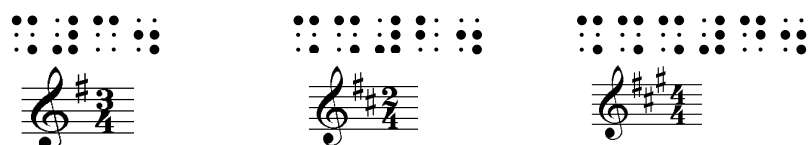

Øvelser med faste fortegn

Det er tungvint, og unødvendig, å skrive fortegn når de samme fortegnene gjelder hele melodien. Da bruker vi heller "faste fortegn". I punktskrift setter vi da antall fortegn sammen med taktarten. I svartskriftnoter ser vi fort hvilke toner fortegnet gjelder, men slik er det ikke i punktskrift - bare antall fortegn blir notert.

The image shows three examples of musical notation with Braille. Each example consists of Braille characters placed above a musical staff. The first example has three measures of Braille above three staves. The second example has three lines of Braille above two staves. The third example has three lines of Braille above two staves.

I mollmelodier må vi ha "løst fortegn" for ledetonen. Vi kan ikke ha både kryss og be som fast fortegn samtidig, og krysset gjelder ikke hele melodien. I denne strofen har vi brukt både c og ciss.

Øvelser med flere oktavtegn

Du har nå brukt de vanligste oktavtegnene - lille oktav, enstrøken oktav og tostrøken oktav:

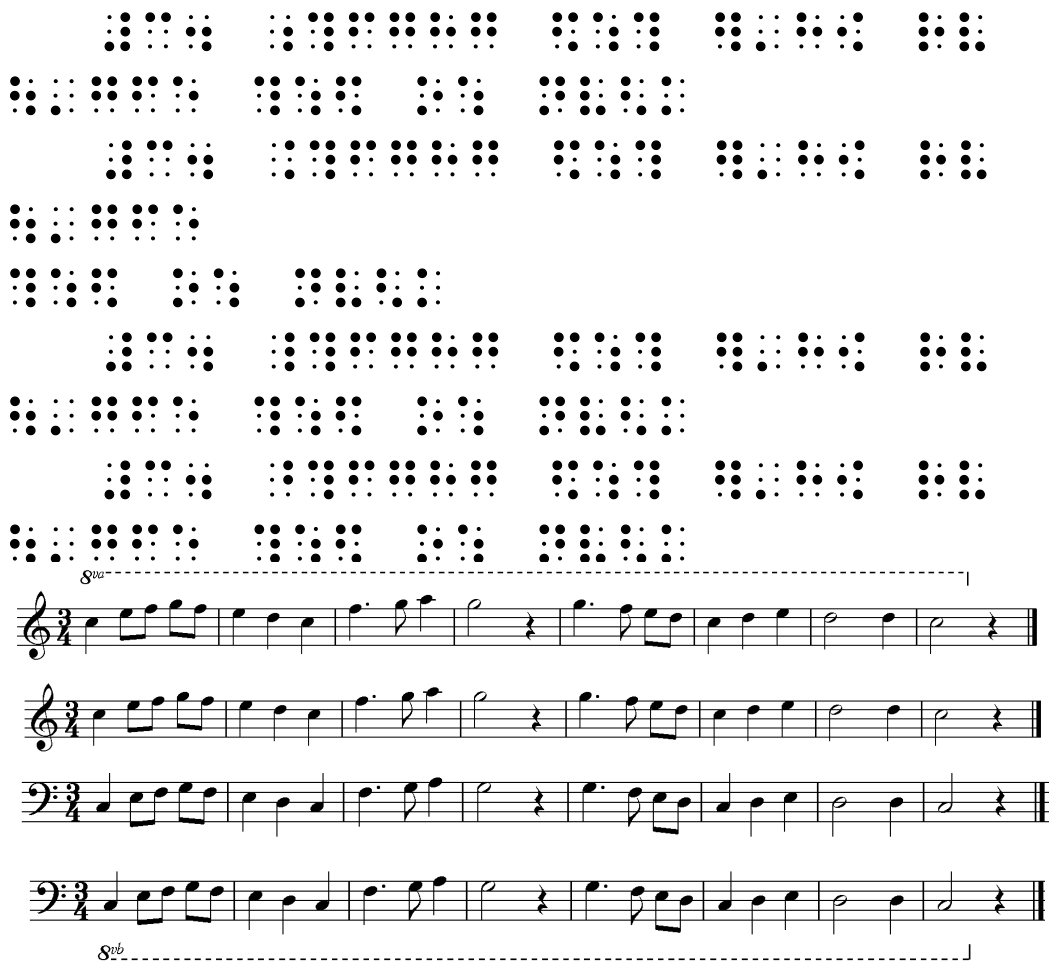
The image shows three Braille octave signs: a small octave sign (dots 4,5), a one-line octave sign (dots 4,5,6), and a two-line octave sign (dots 5,6). Below these is a musical staff with a bass clef and a treble clef, showing notes on the lines and spaces.

Oktaven under lille oktav heter **store oktav**. Tegnet for den er punktene 4,5. Oktaven over tostrøken oktav heter **trestrøken oktav**. Tegnet for den er punktene 5,6.

Store oktav:

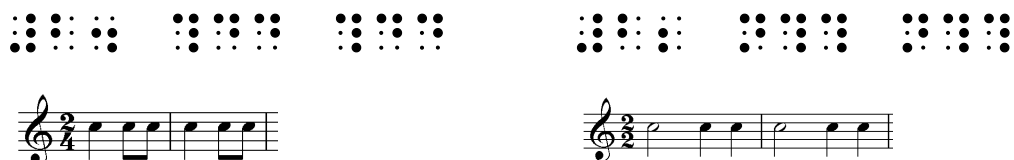
Trestrøken oktav:

Spill først disse melodiene etter hverandre med hver hånd for seg. Spill så med begge hender samtidig, i forskjellige oktaver. Hvis ditt instrument ikke har så stort omfang, kan du nøye deg med å spille de midterste øvelsene.

Øvelser med 2/2- og 3/2-dels takt

Forholdet mellom 4-delsnoter og halvnoder er det samme som forholdet mellom 8-delsnoter og 4-delsnoter. Hvis vi har en melodi som består av bare 4-deler og 8-deler, kan vi gjøre om alle 4-deler til halvnoder og alle 8-deler til 8-deler. Dermed får vi akkurat samme melodi med samme rytme. Her har vi noen like rytmemønstre:

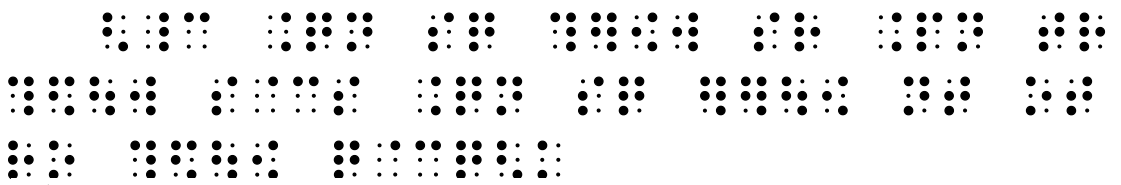

På samme måte som at en stor C markerer 4-firedels takt, kan gjennomstrøket C erstatte 2-halvnotes takt. I punktskrift er symbolet 4,5,6 foran C:

 = 2-halvnotes takt

Øvelser med helnoter

En helnote har samme tidsverdi som to halvnoter. I stedet for to halvnoter som er bundet sammen med bindebue kan vi sette helnote. I punktskrift markeres helnoter med både punkt 3 og 6 i samme celle som noten:

Tegnet for hel pause er m. Dermed har vi et "pauseord" med de 4 noteverdiene:

8-del = x

4-del = v

Halv = u

Hel = m pauseordet er: **XVUM**

Oppløsningstegn - kvadrat

For å oppheve midlertidig et fast fortegn bruker vi et "kvadrat" - eller oppløsningstegn. Dette gjelder for én takt og én stemme. Tegnet for kvadrat i punktskriftnoter er 1,6 (å). Legg merke til sammenhengen mellom fortegnene:

⠠⠠ = kryss (146)

⠠ = be (126)

⠠ = oppløsninstyegn (16)

Øvelser med oppløsningstegn

I c-moll må vi oppløse be for h for å få ledetonen. I f-moll må vi oppløse be for e for å få ledetonen. I g-moll kan vi ha både fiss og f i samme takt, da må vi bruke oppløsningstegn.

Når vi har tonearter med 4 fortegn, eller mer, setter vi talltegn, type (kryss eller be) og antall fortegn.

Braille notation for the first exercise in C minor, 4/4 time. The staff shows a sequence of notes: C4, C4, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. Above the staff are Braille symbols for each note, including a 4-measure rest symbol at the beginning.

Braille notation for the second exercise in F minor, 4/4 time. The staff shows a sequence of notes: F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3. Above the staff are Braille symbols for each note, including a 4-measure rest symbol at the beginning.

Braille notation for the third exercise in G minor, 3/4 time. The staff shows a sequence of notes: G3, A3, B3, C4, B3, A3, G3, F3, E3, D3, C3, B2, A2, G2, F2. Above the staff are Braille symbols for each note, including a 3-measure rest symbol at the beginning.

Korte noteverdier

Noteverdiene markeres i punktskrift ved hjelp av punktene 3 og 6. Med de to punktene har vi 4 ulike kombinasjoner til rådighet. Men det var også nok for Louis Braille. Han brukte nemlig samme tegn for lange og korte noteverdier.

- 16-delsnote lik helnote
- 32-delsnote lik halvnote
- 64-delsnote lik 4-delsnote osv.

En vil av sammenhengen umiddelbart forstå om det dreier seg om en lang eller kort noteverdi. Hvis to noter som har ulike noteverdier, men skrives likt i punktskrift, skulle komme etter hverandre, finnes det et tegn som forklarer hvilken note som er lang og hvilken som er kort. Dette forekommer imidlertid så ytterst sjelden at vi ikke tar det med her.

Øvelser med 16-deler

16-delsnoter er altså lik helnotene og har punkt 3,6. 16-delsnoter har samme forhold til 8-delsnoter som 8-delsnoter har til 4-delsnoter - og som 4-delsnoter har til halvnoter. Hvis vi tenker følgende melodier i ulike tempi, kan de spilles helt likt:

Braille notation for the first exercise, consisting of two rows of dots and a musical staff in 2/4 time with a treble clef. The melody consists of quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.

Braille notation for the second exercise, consisting of two rows of dots and a musical staff in 2/4 time with a treble clef. The melody consists of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.

Braille notation for the third exercise, consisting of two rows of dots and a musical staff in 2/8 time with a treble clef. The melody consists of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.

Braille notation for the fourth exercise, consisting of two rows of dots and a musical staff in 2/4 time with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody consists of eighth notes: C4, D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4.

Braille notation for the fifth exercise, consisting of two rows of dots and a musical staff in 3/8 time with a treble clef and a key signature of two flats (Bb, Eb). The melody consists of eighth notes: C4, D4, Eb4, C4, Bb3, A4, G4, F4, Eb4, D4, C4.

Gruppering av 16-deler

I svartskriftnoter kan 16-deler grupperes med felles bjelker. I punktskriftnoter grupperes 16-delene ved at første note i gruppen skrives som 16-del (med punkt 3 og 6) mens de andre notene i gruppen skrives med nøytrale verdier - uten punkt 3 og 6. En slik notering letter lesingen. Av sammenhengen vil en umiddelbart forstå at dette dreier seg om en 16-delsgruppe - ikke én 16-del og tre 8-deler. Dersom en 16-delsgruppe umiddelbart etterfølges av en 8-del, kan 16-delsgruppen **ikke** grupperes i punktskrift.

Øvelser med 16-delsgrupper

Legg merke til når vi **kan** gruppere 16-delene og når vi **ikke kan** gruppere dem. I 6/8-dels takt kan vi ha 4 eller 6 noter i en slik gruppe.

Braille notation for a musical staff in 6/8 time, showing a sequence of notes and rests.

OBS! En gruppering kan ikke deles med bindepunkt. Når en 16-delsgruppe må fortsette på neste linje, må alle notene i gruppa skrives som 16-deler.

Forenklinger

Punktskriftnoter er plasskrevende, og det kan være tidkrevende å lese kompliserte noter. Derfor har vi en del forenklinger, for å spare plass og for å forenkle lesingen. Samtidig er det arbeidsbesparende for den som produserer notene.

Den første forenklingen vi tar med, er bruk av likhetstegn. Hvis et likhetstegn står alene i en takt, viser det at foregående takt skal gjentas.

Braille notation for a musical staff in 2/4 time, illustrating the use of the repeat sign (=:) to indicate that the previous measure should be repeated.

Braille notation for a musical staff in 2/4 time, illustrating the use of the repeat sign (=:) to indicate that the previous measure should be repeated.

Likhetstegn kan også brukes når to taktdeler innen samme takt er helt like.

Braille notation: $\dots : \dots : \dots$

Musical notation: Treble clef, 4/4 time signature. A quarter note, eighth notes, quarter note, eighth notes, quarter note, eighth notes, quarter note, eighth notes.

Braille notation: $\dots : \dots : \dots$

Musical notation: Treble clef, 4/4 time signature. Quarter note, quarter note, eighth notes, eighth notes, quarter note, quarter note, eighth notes, eighth notes.

Braille notation: $\dots : \dots : \dots$

Musical notation: Treble clef, 4/4 time signature with a key signature of one sharp (F#). Quarter notes, eighth notes, quarter notes, eighth notes, quarter notes, eighth notes, quarter notes, eighth notes.

Braille notation: $\dots : \dots : \dots$

Musical notation: Treble clef, 4/4 time signature with a key signature of one sharp (F#). Quarter notes, eighth notes, quarter notes, eighth notes, quarter notes, eighth notes, quarter notes, eighth notes.

Hvis en takt eller taktdel gjentas i en annen oktav, står det oktavtegn foran likhetstegnet.

Braille notation: $\dots : \dots : \dots$

Musical notation: Bass clef, 3/4 time signature. Quarter note, quarter note, quarter note, quarter note, quarter note, quarter note, quarter note, quarter note.

Når en takt gjentas mer enn tre ganger, skrives antallet med tall foran likhetstegnet:

Musical notation in bass clef, 2/4 time signature. The notation consists of two staves. The first staff contains a sequence of eighth notes with beams, grouped by brackets. Above the first staff are three lines of Braille notation. The second staff begins with a measure number '10' and continues with the same eighth-note sequence, ending with a double bar line.

Dersom flere takter skal gjentas, settes det antall takter som skal gjentas. 2 betyr at de to siste taktene skal gjentas, 4 betyr at de 4 siste taktene skal gjentas osv.

Musical notation in treble clef, 4/4 time signature. The notation consists of two staves. The first staff contains a sequence of quarter notes with beams, grouped by brackets. Above the first staff are three lines of Braille notation. The second staff begins with a measure number '10' and continues with the same quarter-note sequence, ending with a double bar line.

Musical notation in treble clef, 4/4 time signature. The notation consists of two staves. The first staff contains a sequence of quarter notes with beams, grouped by brackets. Above the first staff are three lines of Braille notation. The second staff begins with a measure number '10' and continues with the same quarter-note sequence, ending with a double bar line.

Det er svært vanlig at en hel strofe består at to nesten like deler - bare siste takt i hver halvstrofe er forskjellige. I punktskrift vil det da f.eks. stå:

eller

Det første tallet viser hvor mange takter du skal gå tilbake mens det andre tallet viser hvor mange av de taktene du skal spille om igjen.

vil si at du skal gå tilbake 4 takter og spille 3 av dem om igjen.

vil si at du skal gå tilbake 8 takter og spille 7 av dem om igjen.

Bruker vi også denne forenklingen, vil melodiene kunne bli enda enklere å lese.

Braille notation for the first system, consisting of three lines of Braille characters above two staves of musical notation. The music is in G major (one sharp) and 2/4 time. The first staff contains a melody of eighth notes, and the second staff contains a bass line of eighth notes.

Braille notation for the second system, consisting of two lines of Braille characters above two staves of musical notation. The music continues in G major and 2/4 time, with the same melodic and bass line patterns as the first system.

Braille notation for the third system, consisting of five lines of Braille characters above two staves of musical notation. The music changes to B minor (two flats) and 6/8 time. The first staff contains a melody of eighth and sixteenth notes, and the second staff contains a bass line of eighth notes.

Braille notation for the fourth system, consisting of three lines of Braille characters above two staves of musical notation. The music continues in B minor and 6/8 time, with the same melodic and bass line patterns as the third system.

Braille notation for the first system, consisting of three lines of Braille and two staves of musical notation in 4/4 time.

Braille notation for the second system, consisting of three lines of Braille and two staves of musical notation in 4/4 time.

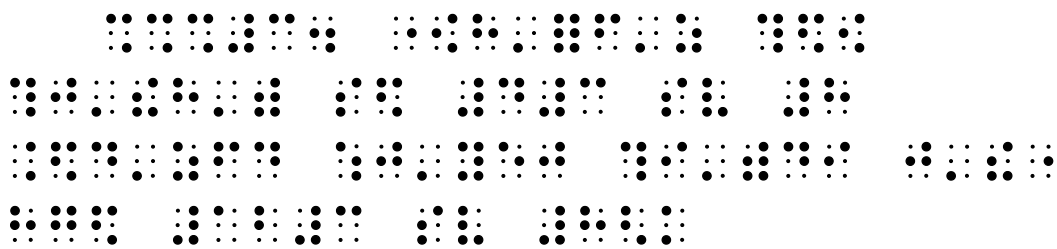
Braille notation for the third system, consisting of three lines of Braille and two staves of musical notation in 2/4 time.

Braille notation for the fourth system, consisting of three lines of Braille and two staves of musical notation in 2/4 time.

Øvelser med punktert rytme

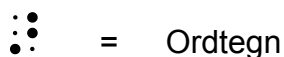
Til nå har vi så og si bare brukt punkterte noter for å fylle ut en takt del. Alternativet hadde vært bindebue og ny note:

I de neste øvelsene vil en punktert note også bety punktert rytme. Den korte tonen kommer like foran neste takt slag; dermed får den punkterte tonen ekstra betoning.

Ordtegn

Noen ganger står det bokstaver blant notene. Da må vi ha et tegn som viser at vi **ikke** skal lese noter, men bokstaver. Dette tegnet kaller vi "ordtegn", og det ser slik ut:

Øvelser med DC - da capo

De siste øvelsene vi har spilt kan gjøres enda enklere, hvis vi bruker "da capo". Når vi skriver DC (da capo) betyr det at vi skal spille om igjen fra begynnelsen. Vi slipper bryet med å telle takter tilbake, og vi kan gå rett til begynnelsen. I punkt skriver vi dc. og det antall takter som skal spilles om igjen.

DC.4

DC.8

osv.

Braille notation for the first system of music, consisting of three staves of musical notation and three lines of Braille above them.

Braille notation for the second system of music, consisting of two staves of musical notation and three lines of Braille above them.

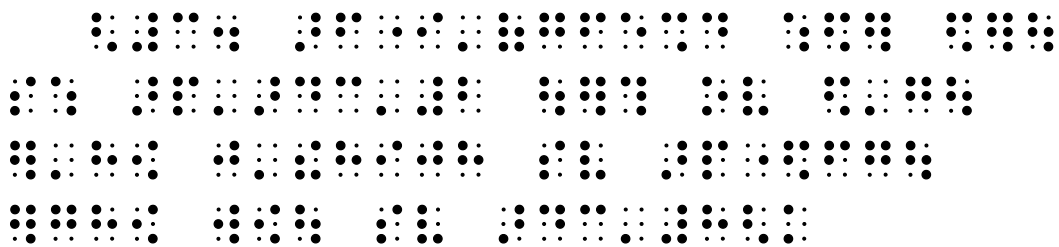
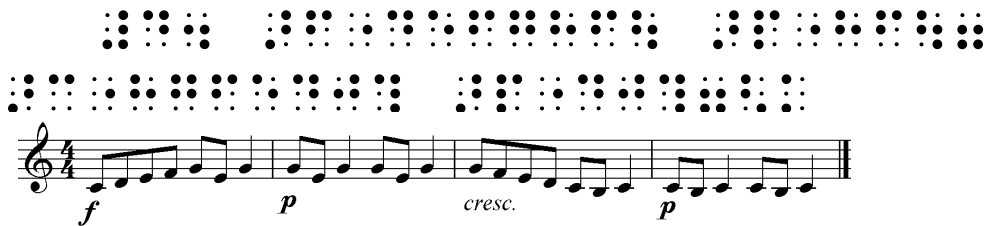
Braille notation for the third system of music, consisting of three staves of musical notation and three lines of Braille above them.

Øvelser med foredragstegn

I de aller fleste tilfeller brukes ordtegn for at foredragstegn skal angis. Dette gjelder tegn som for eksempel angir styrkegrad, hastighet, utførelse, tolkning. Styrkegrad angis med **pp p mp** slik:

- ⠠⠠⠠⠠ = **p** piano - svakt
⠠⠠⠠⠠⠠ = **f** forte - sterkt
⠠⠠⠠⠠⠠⠠ = **mf** mezzo forte - middels sterkt
⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ = **mp** mezzo piano - middels svakt
⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ = **pp** pianissimo - svakere enn piano
⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ = **ff** fortissimo - sterkere enn forte

Når et ordtegn er brukt, må det stå oktavgtegn foran første noten etter foredragstegnet. Dersom det ikke umiddelbart følger et oktavgtegn etter et foredragstegn, står **punkt 3** etter foredragstegnet.

Når styrkegraden gradvis øker eller avtar, kan det markeres med en "crescendo-pil" eller en "diminuendo-pil". En slik pil ender ofte i et nytt styrkegradstegn, men ellers står det angitt når styrkegradspila slutter.

- = crescendo begynner
- = crescendo slutter
- = diminuendo begynner
- = diminuendo slutter

Braille musical notation for the first system, consisting of six lines of dots representing musical notes and rests.

First musical staff in bass clef, 3/4 time signature, key of D major. It begins with a piano (*p*) dynamic and ends with a forte (*f*) dynamic. A *p* dynamic is also indicated at the end of the staff.

Second musical staff in bass clef, starting at measure 10. It features a forte (*f*) dynamic.

Third musical staff in treble clef, starting at measure 19. It features a pianissimo (*pp*) dynamic.

Fourth musical staff in treble clef, starting at measure 28. It features a pianissimo (*pp*) dynamic and a piano (*p*) dynamic.

Fifth musical staff in bass clef, starting at measure 37. It features a forte (*f*) dynamic and a piano (*p*) dynamic.

Sixth musical staff in treble clef, starting at measure 46. It features a forte (*f*) dynamic and ends with a double bar line.

Braille musical notation consisting of six lines of dots representing musical notes and rests.

First line of musical notation in bass clef, 3/4 time signature. Dynamics: *pp* (pianissimo) and *ff* (fortissimo).

Second line of musical notation in bass clef, 3/4 time signature. Dynamics: *pp*, *ff*, and *pp*.

Third line of musical notation in treble clef, 3/4 time signature. Dynamics: *ff*.

Fourth line of musical notation in treble clef, 3/4 time signature. Dynamics: *pp* and *mf* (mezzo-forte).

Braille musical notation consisting of four lines of dots representing musical notes and rests.

First two lines of musical notation in treble clef, 2/4 time signature. Dynamics: *pp*, *mf*, and *f* (forte).

Third line of musical notation in treble clef, 2/4 time signature. Dynamics: *mf*.

Dette lille stykket kan utføres på mange forskjellige måter; ved å forandre styrkegrad, og ved å variere i tempo. Tempobetegnelser kan skrives med ett ord, flere ord eller med forkorting av ord. Angis tempobetegnelsen med en forkorting, avsluttes

Ofte står tempobetegnelsen som overskrift - gjerne sammen med toneart og taktart. Eventuelle tempoendringer må stå i forhold til dette. "Rit." i et prestotempo er ikke det samme som rit. i et adagiotempo. I enstemmig musikk (uten tekst) står imidlertid vanligvis angivelse av toneart og taktart i begynnelsen av første avsnitt.

Andante

p *mf* *f* *ff*

mf *mf* *f* *ff*

Rit. *pp*

Rit.

Braille musical notation consisting of six lines of rhythmic patterns represented by groups of dots.

Allegro

p cresc. mp p mp

f mf p mp Rit. p

Braille musical notation consisting of seven lines of rhythmic patterns represented by groups of dots.

Vivace

p

8

14 *mp*

21 *f mp*

29

37

f *mp*

f

Her kan vi ikke skrive DC, fordi det er opptakt; derfor står det antall takter vi skal tilbake. Vi kan imidlertid også bruke "**segno**" (tegnet). Da hopper vi tilbake til **segno** og spiller så mange takter som det er angitt. Da slipper du å telle takter bakover.

∴ = Segno (Tegnet)

∴ ∴ = Dal segno (Fra tegnet)

Da kan "vivace" se slik ut:

Musical notation for the first system, consisting of ten staves of dots representing notes and rests.

Musical notation for the second system, consisting of six staves of notes and rests. The tempo is marked *Vivace*. The first staff begins with a dynamic marking of *p*. The second staff is numbered 8. The third staff is numbered 14 and includes a dynamic marking of *mp*. The fourth staff is numbered 21 and includes dynamic markings of *f* and *mp*. The fifth staff is numbered 29 and includes dynamic markings of *f* and *mp*. The sixth staff is numbered 37 and includes a dynamic marking of *f*.

Melodi med tekst

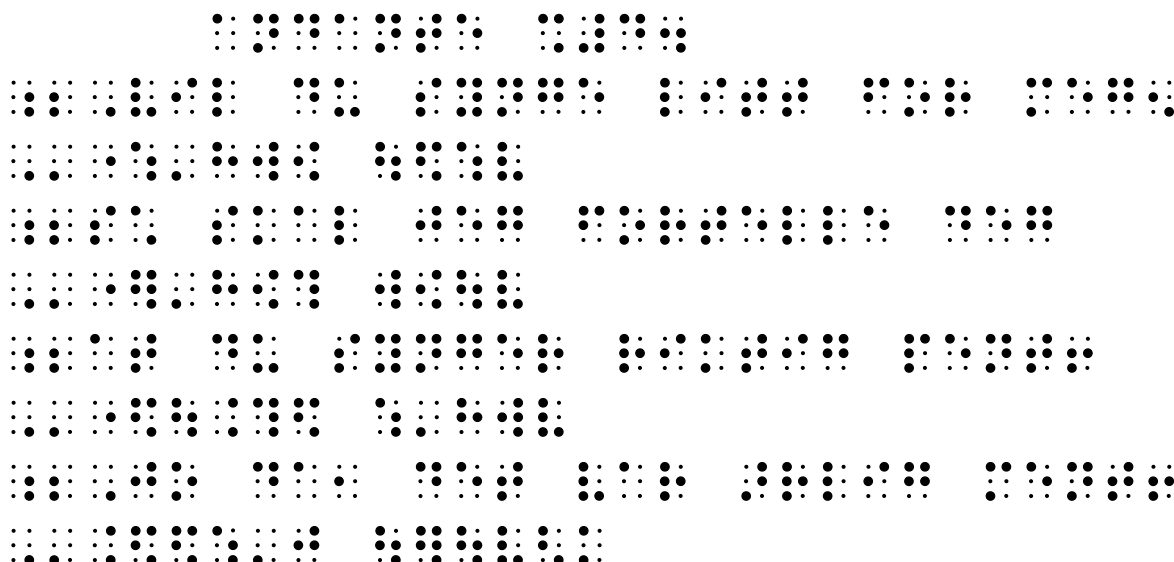
I punktskrift står teksten på linja over notene. Tekstlinje og notelinje blir til sammen en **parallell**. En tekstlinje må innledes med "teksttegn" mens en notelinje innledes med "notetegn". Hvis tekst og melodi har samme rytme (betoning), kan teksten gjøre at du oppfatter melodirytmene lettere. Teksttegn er punkt 5,6 i en celle og punkt 2,3 i den neste. Det skal ikke være mellomrom mellom teksttegn og tekst.

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ = teksttegn

⠠⠠⠠⠠ = notetegn

Øvelser med tekst og melodi

Legg merke til at i venstre marg finner du bare teksttegn og notetegn.

Andante

Vil du syn-ge litt for meg? så skal jeg for-tel-le deg at du syn-ger rik-tig pent!

Jo da, det var ær-lig ment!

Hvis vi vil betone teksten annerledes, kan vi lage en ny melodi med en annen betoning. Vi kan for eksempel begynne med opptakt; da vil de to første ordene få liten betoning.

Braille musical notation consisting of ten lines of rhythmic patterns.

Allegretto

 Vil du syn-ge litt for meg? så skal jeg for-tel-le deg at du syn-ger rik-tig pent! Jo da,

 det vær-ær-lig ment!

Braille musical notation consisting of ten lines of rhythmic patterns.

Braille musical notation consisting of several lines of rhythmic patterns represented by groups of dots.

Moderato

Li - se sut - ret he - le da - gen for hun had - de vondt i ma - gen. Las - se sut - ret
 da - gen et - ter, han var nem - lig Li - ses fet - ter. Tre - dje da - gen var de kvik - ke.
 Mer enn det - te vet vi ik - ke.

Her kan vi også forandre takt og rytme, for å få fram andre betoningar i tekst og melodi. Dersom en tekstlinje (eller notelinje) ikke får plass på én linje, fortsetter den **to inn** på neste linje. Det er uheldig hvis både tekst og noter går over to linjer; da bør de heller deles i to paralleller.

Braille musical notation consisting of several lines of rhythmic patterns represented by groups of dots.

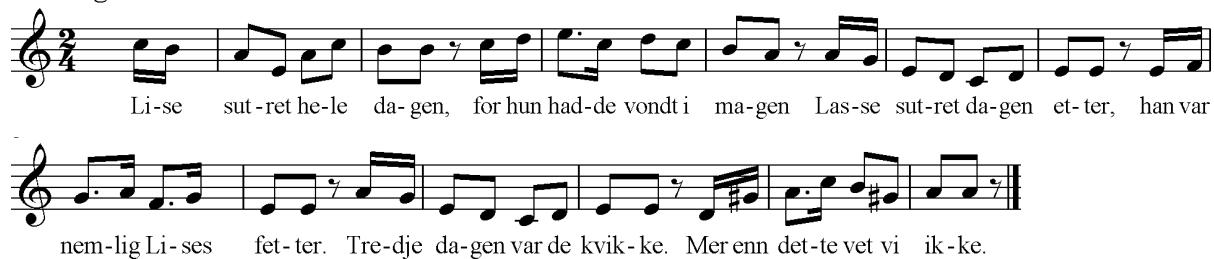
Braille musical notation consisting of four systems of notes on a five-line staff.

Andante

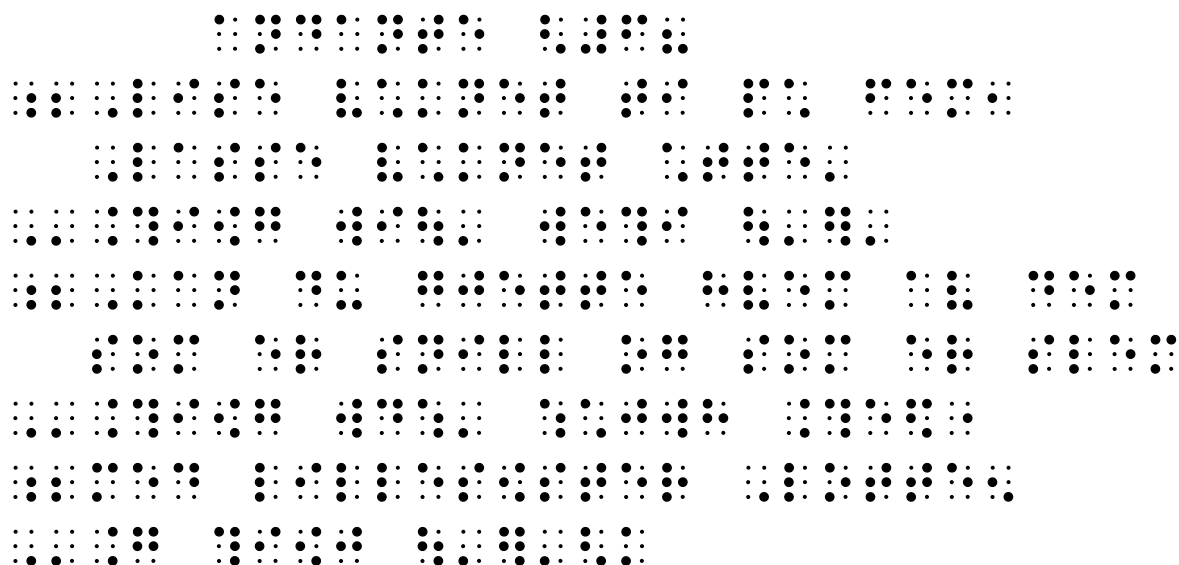
Li - se sut-ret he - le da-gen, for hun had-de vondt i ma-gen. Las - se sut-ret da - gen et - ter,
han var nem-lig Li - ses fet -ter. Tre - dje da-gen var de kvik-ke. Mer enn det - te vet vi ik-ke.

Braille musical notation consisting of ten systems of notes on a five-line staff.

Allegretto

Li-se sut-ret he-le da-gen, for hun had-de vondt i ma-gen Las-se sut-ret da-gen et-ter, han var
nem-lig Li-ses fet-ter. Tre-dje da-gen var de kvik-ke. Mer enn det-te vet vi ik-ke.

Andante

Li - se våk net ti på fem, Las - se våk - net åt - te. Kan du gjet - te hvem av dem som er snill og
som er slem med lil - le - søs - ter Lot - te?

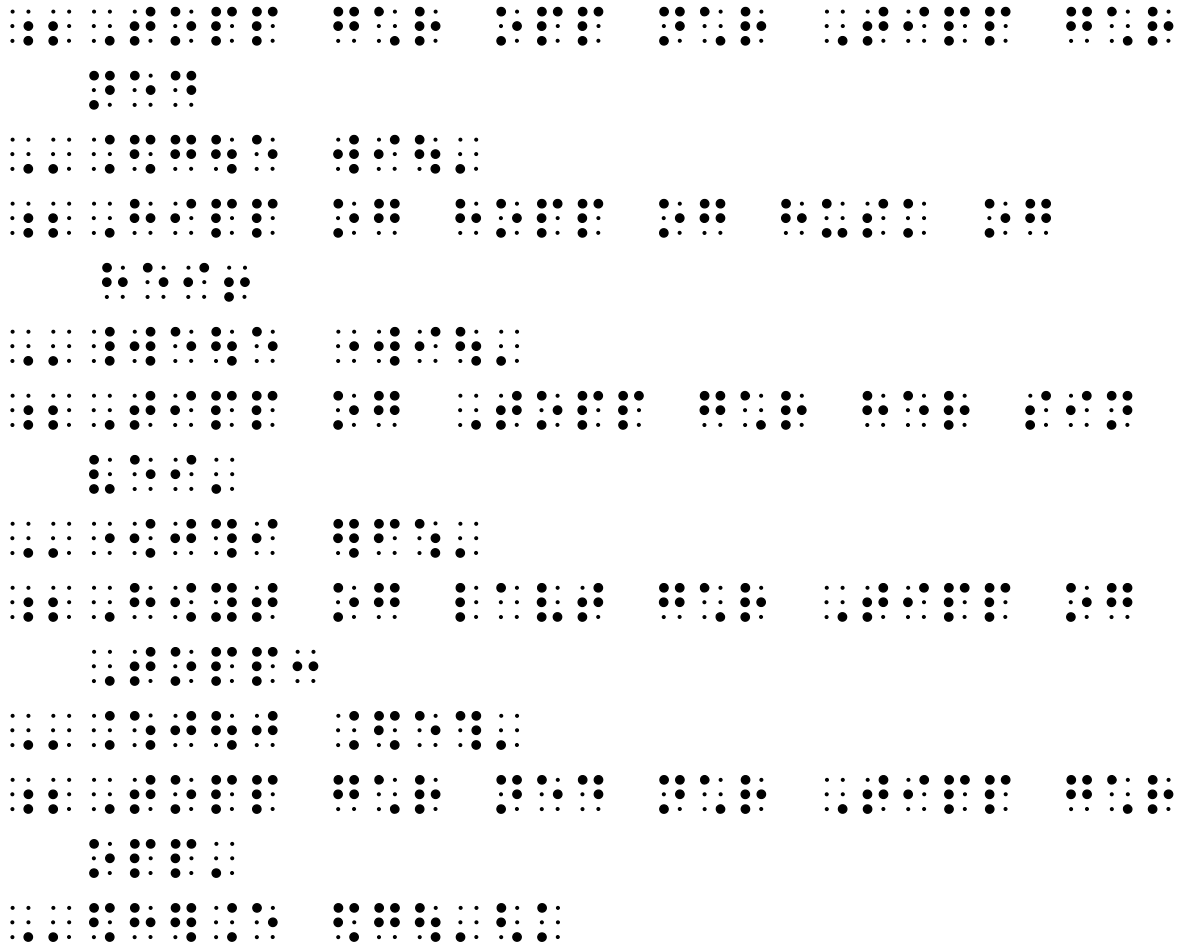
Braille musical notation consisting of ten lines of rhythmic patterns.

Andante

Li - se våk-net ti på fem, Las - se våk-net åt - te. Kan du gjet-te hvem av dem som er snill og

som er slem med lil - le-søs-ter Lot - te?

Braille musical notation consisting of ten lines of rhythmic patterns.

Huske-dikt

André Bjerke

Hei og husk og hipp og hopp! Se her hus-ker Tipp og Topp! In-gen er på sam-me sted. Topp går opp når

Tipp går ned. Hipp og hopp og husk og hei! Tipp og Topp går her sin vei. Høyt og lavt går Tipp og Topp:

Topp går ned når Tipp går opp.

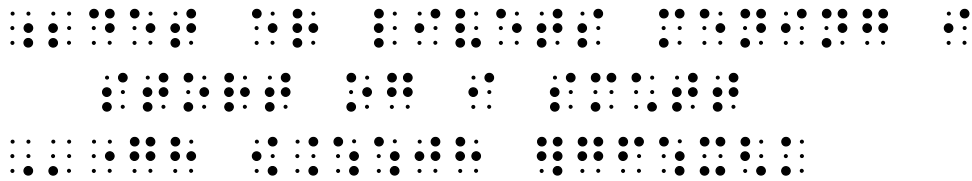
Braille musical notation consisting of 15 lines of rhythmic patterns.

Moderato

Met-te vil helst trip-pe trap pe-ne opp. Es-pen vil hel-ler ta hei - sen. Met-te vil lø-pe helt fra

bunn og helst til stopp. Es-pen, han tar hei - sen.

Braille musical notation consisting of 7 lines of rhythmic patterns.

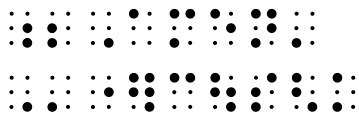

Livets mening

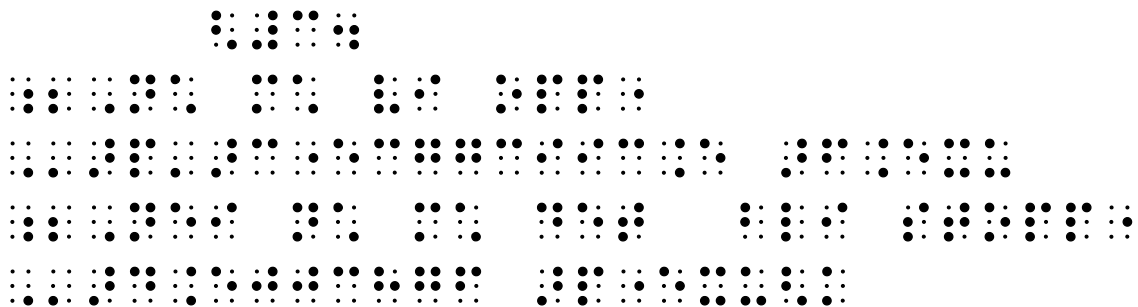
Haljard Mjøen

Å gi litt av alt det vi selv har fått det er li - vets me - ning i
stort og i smått

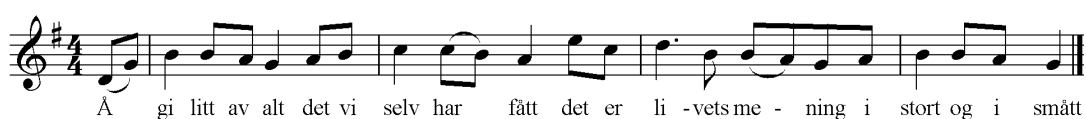
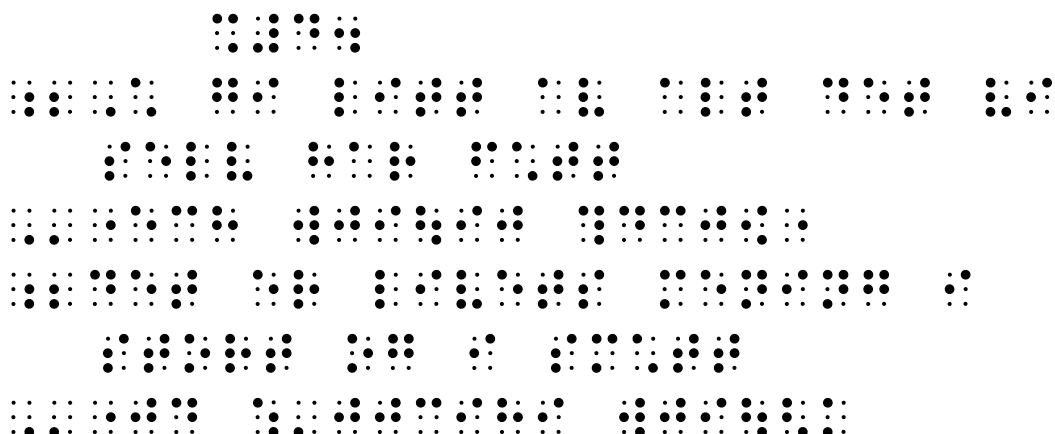
Det forekommer ikke sjelden at én stavelse har flere toner. Dette markeres med "bue" i notene. Tegnet for enkel bue er punkt 1,4.

A- men

Nå må vi opp, nei nå må det bli stopp.

Besifring

I punktskrift har vi to typer besifring - vi kan kalle dem "notebesifring" og "bokstavbesifring".

Øvelser med notebesifring

Besifringen innledes med et prefikt som kalles "besifringstegn" - punkt 6 + 3,6.

⠠⠠ = besifringstegn

Dette tegnet står umiddelbart etter notene i hver takt, uten mellomrom. Besifringen noteres ved hjelp av noter. Noteverdien viser hvor lenge samme akkord gjelder. Tonekjønnet markeres slik:

⠠⠠ = C-dur

⠠⠠⠠ = c-moll

⠠⠠⠠⠠ = C7

Braille notation for the first system of music.

C F G⁷ C C F G⁷ C

Braille notation for the second system of music.

C F G⁷ C C F G⁷ C

Braille notation for the third system of music.

C C F F G⁷ G⁷ C C C C F

F G⁷ G⁷ C C

Braille notation for the first system of chords.

C F G⁷ C C F G⁷ C

Braille notation for the second system of chords.

Em Am Em H⁷ Am Em H⁷ Em

Braille notation for the third system of chords.

Dm Gm A⁷ Dm Dm Gm A⁷ Dm

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ = C6 C-dur med tilføyet sekst

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ = c6 c-moll med tilføyet sekst

Braille notation for guitar chords and bass lines, consisting of five lines of dots.

Musical notation with guitar chords: F C7 F B F B Gm6 F Em G C F C7 F B F F Dm B Gm B6 C7

Braille notation for guitar chords and bass lines, consisting of five lines of dots.

Largo

Musical notation with guitar chords: Dm B6 A7 Gm Gm7 Dm A Dm Gm6 A7 Dm Gm6 A7 Dm Gm Dm

Braille notation = c-moll7

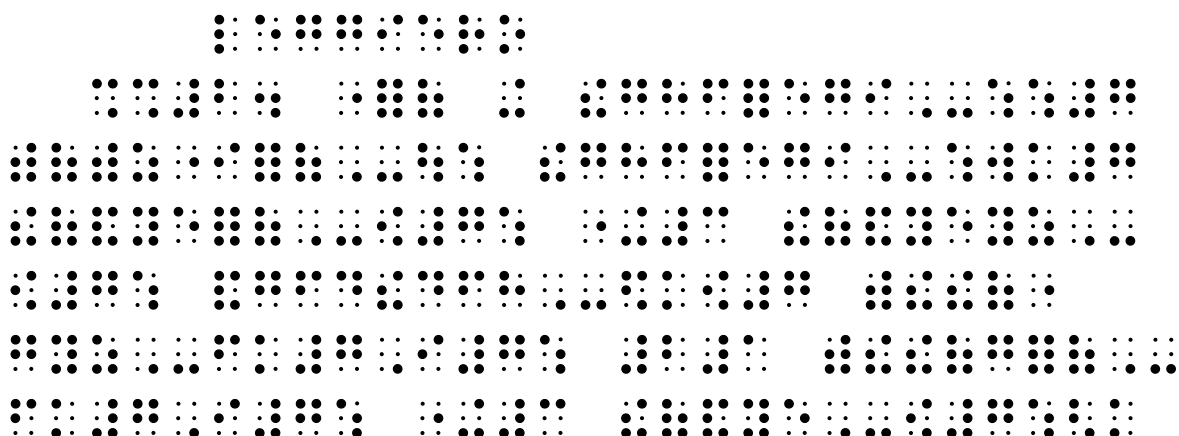
Braille notation = Csus4

Braille musical notation consisting of 11 lines of dots representing musical notes and rests.

Vivace

Musical score in treble clef, 6/8 time signature, key of D major. The score consists of five staves of music with corresponding chord symbols above them.

Chord symbols: Em, Em, Am, H7, Am⁷, H7, Em Am, Em, Em, Em, Am, H7, Am⁷, H7, Em, Am, Em, Am, Am, Em, Em, Am⁷, H7, Em, H7, Em, E⁷, Am, Am, Em, Em, Am⁷, H7, Em, Am, Em.

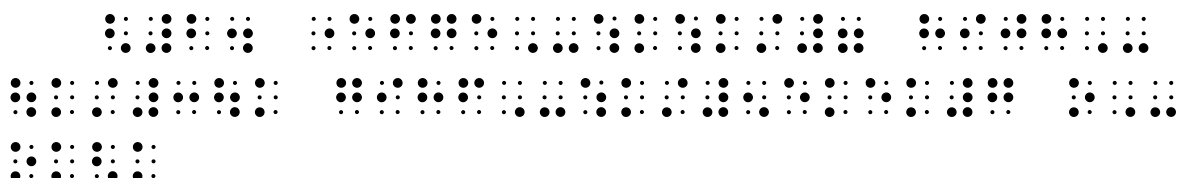
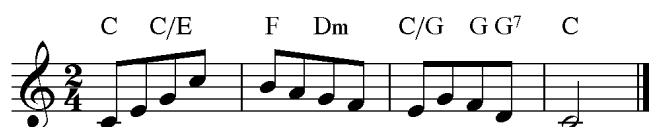
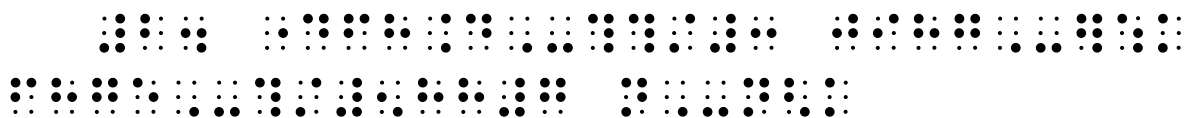
D D⁷ G D D Hm⁷ A⁷ D D D⁷ G D
 D Hm⁷ A⁷ D Em A⁷ A⁷ Em A⁷ Em⁷ A⁷ D
 D D⁷ G D D Hm⁷ A⁷ D

Vil vi presisere hvilken basstone akkorden skal ha, gjøres det slik i punktskrift: Umiddelbart etter besifringen følger skråstrek. Umiddelbart etter skråstreken står basstonen angitt med tall. For å vise at det dreier seg om basstone, er tallet flyttet ned i nedre kvadrat. Tallet tilsvarer intervallet i forhold til grunntonen - ters 3, kvint 5, septim 7 osv. Disse intervallene følger skalatonene. Ved avvik fra dette må det stå kryss, be eller opplærningstegn.

= C/E

= C/G

= C7/Hb

Notasjon med notebesifring

Notasjon med bokstavbesifring

C-dur

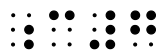
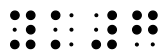
c-moll

C7

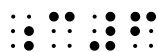
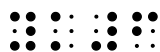
c7

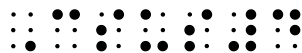
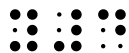
C6

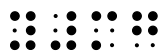
c6

Csus4

Cmaj7

Caug

cdim

I melodi med tekst skrives første verst med paralleller, tekst og melodi, mens de andre versene skrives uten melodi - forutsatt at alle vers har samme melodi.
 Besifringen kan stå i melodistemmen, men helst settes besifringen **for seg** etterpå.

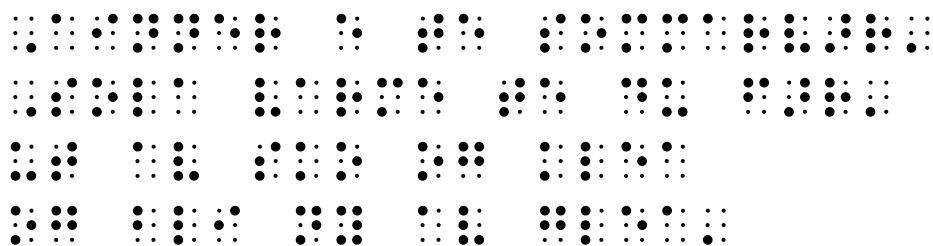
Two systems of musical notation. The first system consists of two lines of six chords each, represented by dot patterns. The second system consists of ten lines of chords, also represented by dot patterns.

Da - ga kjem og da - ga går. Da - ga bli så fort te år. E kje te å tru på. Lar sø ail - dri

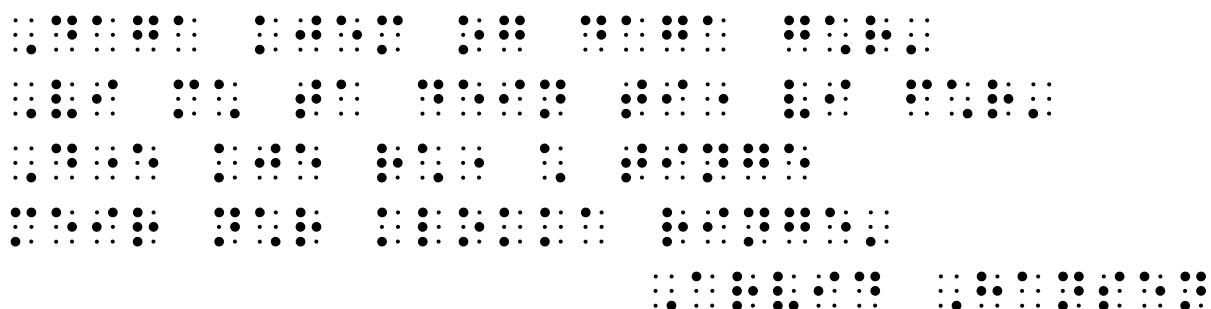
snu på.

Four lines of musical notation consisting of dot patterns representing chords.

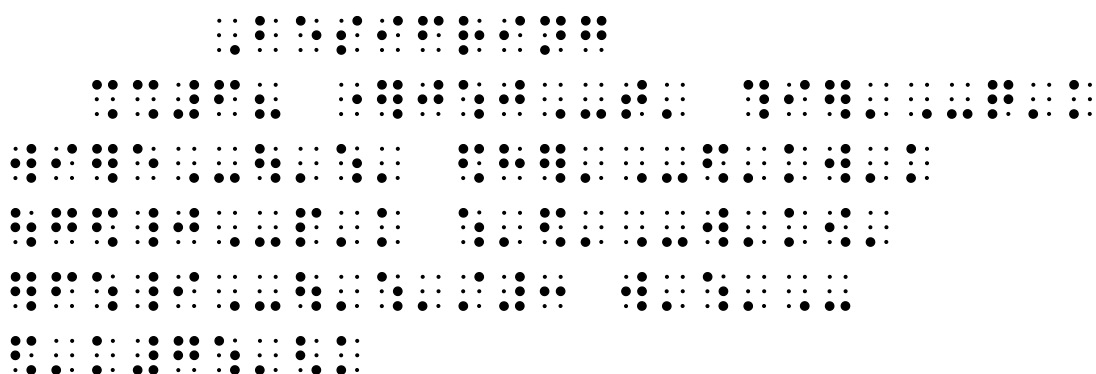
Nåkken stig så grim og grå
 fram te huse, banka på.
 Har så tung ei børra
 som dem legg førr dørra.

Ainner e te sommarvær.
 Sola varme te du fær.
 ut av sko og klea
 og bli ny av glea.

Daga kjem og daga går.
 Vi må ta dein ti' vi får.
 D'e kje rå' å tinge
 Meir når klokka ringe.
 Arvid Hanssen

Besifring:

Braille notation for the first system of a piece in D minor, 2/4 time. The notation consists of two lines of Braille characters.

Braille notation for the second system of the first piece. It consists of two lines of Braille characters.

Musical staff for the first piece in D minor, 2/4 time. The melody is: d d g $A7$ d g $A7$ d . The notes are: d , d , e , f , g , a , b , a , g , f , e , d .

Braille notation for the first system of a second piece in D major, 2/4 time. The notation consists of two lines of Braille characters.

Braille notation for the second system of the second piece. It consists of two lines of Braille characters.

Braille notation for the third system of the second piece. It consists of two lines of Braille characters.

Braille notation for the fourth system of the second piece. It consists of two lines of Braille characters.

Musical staff for the second piece in D major, 2/4 time. The melody is: D D e e $A7$ $A7$ D $A7$ D . The notes are: D , D , e , e , f , f , d , e , f , d .

Musical staff for the second piece, continuing the melody. The notes are: D , G , G , $A7$, $A7$, D , D . The notes are: D , e , f , d , e , f , d .

Braille notation for the first system of music.

Braille notation for the second system of music.

Braille notation for the third system of music.

Braille notation for the fourth system of music.

Musical notation with notes and chord symbols: g, g, c, D, g, F, B, E \flat , B, g, g, c, D. Chord symbols c, D7, g, c, g are shown below the notes.

Når den eksakte basstonen skal angis, står det skråstrek etter akkordsymbolet og basstonen angis med den aktuelle bokstaven. Eventuelt fortegn settes etter toneangivelsen.

Braille notation for the first system, consisting of two lines of Braille characters.

Musical staff with notes and chord symbols: D, D/E, F, G, G/F, C/E, F, C/G, G7, C.

Braille notation for the second system, consisting of two lines of Braille characters.

Braille notation for the third system, consisting of two lines of Braille characters.

Braille notation for the fourth system, consisting of two lines of Braille characters.

Braille notation for the fifth system, consisting of two lines of Braille characters.

Braille notation for the sixth system, consisting of two lines of Braille characters.

Musical staff with notes and chord symbols: A, f#, h, E7, A, A, G#7, f#, H7/F#, E7.

Musical staff with notes and chord symbols: h, E7, A, f#, h, E7, A, A/G, D/F#, d/F, E7, G#, h, E7, A.

INTRATA

Innføring i punktskriftnoter

Del 1

Louis Braille, som er kjent for utviklingen av punktskriften, utviklet også et notesystem i punktskrift. Dette notesystemet skiller seg fra "vanlige noter" (noter i svartskrift) ved at en ikke kan lese dem "relativt, men må lese dem "absolutt". Det vil si at en ikke kan se et grafisk bilde av en noterekke, men må lese dem note for note.

Denne boka er beregnet på alle som vil lære punktskriftnoter. Boka har to utgaver - en punktskriftutgave og en svartskriftutgave. Disse utgavene er identiske, men bruksområdet er litt forskjellig. Eksemplene og forklaringene er i hovedsak beregnet på musikk lærere som vil lære punktskriftnoter, men kan også brukes i noteopplæring for punktskriftbrukere. Boka egner seg ikke til selvstudium for en som ikke kan noter fra før. Det er nødvendig å ha undervisning av en musikk lærer som kan kontrollere at øvelsene blir riktig spilt og som kan gi generell opplæring i noter.

Forfatter: Gunleik Bergrud
Utgiver: Huseby kompetansesenter
Gamle Hovsetervei 3, 0768 OSLO
Telefon: 22 02 95 00
Faks: 22 92 15 90
E-post: huseby@statped.no
www.statped.no

Utgivelsesår: 2009
Statped skriftserie nr 74
© Huseby kompetansesenter

ISSN 1503-271X
ISBN 978-82-7740-683-1

Huseby kompetansesenter
Statlig spesialpedagogisk støttesystem